

Beslut 2000/02

Fråga om behörighet att anställas som kyrkoherde.

Behörighetsprövningen skall grundas på förhållandena vid ansökningstidens utgång.

Meddelat 23/5-2000

34 kap. 9 § kyrkoordningen

Tjänsten som kyrkoherde i X pastorat ledigförklarades i januari 2000. Vid ansökningstidens utgång den 17 februari 2000 hade fem sökande anmält sig. Bland dessa fanns komministern A.

A är född den 25 april 1946. Han var anställd som studieorganisatör i KFUK-KFUM:s studieförbund från år 1973 till år 1978. Under åren 1977–1992 var han verksam inom företaget X AB, bl.a. som företagets verkställande direktör under slutskedet av denna tid. A prästvigdes efter dispens den 8 juni 1997. Han har därefter tjänstgjort som pastorsadjunkt och komminister samt sedan den 1 september 1999 som komminister i X pastorat.

Domkapitlet beslutade i protokoll den 9 mars 2000 att förklara A obehörig till kyrkoherdetjänsten i X pastorat. Som skäl för beslutet anförde domkapitlet följande.

Vad gäller sökanden A räknar han vid ansökningstidens utgång en sammanlagd anställningstid som präst i Svenska kyrkan av 2 år 8 månader och 9 dagar. För behörighet till kyrkoherdetjänst krävs enligt 34 kap. 9 § kyrkoordningen bl.a. en sammanlagd tjänstgöringstid som präst inom Svenska kyrkan av minst tre år. Om det finns särskilda skäl kan domkapitlet medge undantag från denna regel.

Med hänsyn till att det vid ansökningstidens utgång fortfarande återstod ca 4 månader till dess A uppfyllde kravet på tre års tjänstgöring som präst inom Svenska kyrkan samt då domkapitlet ej finner särskilda skäl föreligga för dispens i detta avseende beslutar domkapitlet att förklara A obehörig till tjänsten.

Enligt protokollet beslutade domkapitlet också att avgörandet i behörighetsfrågan skulle tillkännages genom anslag på stiftskansliets anslagstavla. Anslaget innehöll domkapitlets beslut och en anvisning hur man överklagade beslutet. Skälen för domkapitlets beslut redovisades dock inte.

A överklagade domkapitlets beslut till Svenska kyrkans överklagandenämnd och yrkade att han skulle förklaras behörig till kyrkoherdetjänsten i X pastorat. Han hävdade att tidpunkten för tillträde till den sökta tjänsten skall vara avgörande i behörighetsfrågan.

Vidare invände A mot att skälen till beslutet i behörighetsfrågan inte fanns med i domkapitlets anslag. Han menade att fältet därmed lämnades öppet för spekulationer angående hans lämplighet som präst/kyrkoherde.

Domkapitlet vidhöll sitt beslut och framhöll bl.a. följande. Skälen för domkapitlets beslut angavs inte i det anslag om domkapitlets behörighetsprövning som omedelbart efter sammanträdet den 9 mars 2000 expedierades till de som var berättigade att överklaga beslutet, men framgår klart och tydligt i domkapitlets protokoll. Ett utdrag av protokollet sändes till A den 17 mars 2000. Enligt domkapitlets uppfattning har A i god tid före överklagandetidens utgång fått vetskap om skälen för beslutet. – Kyrkoordningen innehåller inte någon reglering avseende den tidpunkt som skall läggas grund för behörighetsprövningen. Domkapitlet har därför grundat sin prövning på förhållande som gällde vid ansökningstidens utgång, den tidpunkt som intill utgången av år 1999 gällde enligt 8 § förordningen (1992:997) om biskops- och prästtjänster. – En tjänstemannagrupp från Församlingsförbundet, kyrkokansliet och stiftens har utarbetat dokumentet "Att anställa präst och diakon" där det uttalas att det är naturligt att behörighetsprövningen grundas på förhållandena vid tidpunkten för domkapitlets beslut i frågan och att det bör vara möjligt att villkora behörighetsbeslutet vad gäller kravet på anställningstid. Domkapitlet anser emellertid att praktiska skäl talar för att förhållandena vid ansökningstidens utgång skall läggas till grund för behörighetsprövningen. Enligt domkapitlets

uppfattning skall en behörighetsprövning grundas på konstaterbara förhållanden. Det är inte tillfredsställande att en sådan prövning omfattar mer eller mindre osäkra faktorer i framtiden.

A anförde att kyrkan måste anpassa sig till den praxis som råder i samhället i övrigt, vilken enligt honom innebär att man kan söka tjänster under tiden man kvalificerar sig för dessa.

Svenska kyrkans Överklagandenämnd (Robert Schött, Tor Frylmark, Madeleine Emmervall och Martin Olsson) anförde i beslut den 23 maj 2000:

Före relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten den 1 januari 2000 gällde enligt 3 § förordningen (1992:997) om biskops- och prästtjänster bl.a. att en tjänst som kyrkoherde bara fick tillsättas med den som hade tjänstgjort som präst i Svenska kyrkan i minst tre år. Motivet för bestämmelsen och tidigare motsvarande bestämmelser var att den som förordnades till kyrkoherde skulle ha tillräcklig praktisk erfarenhet av tjänstgöring som präst (se prop. 1957:152 s. 102). När tjänstgöringstiden beräknades fick enligt 7 § endast den faktiska tjänstgöringstiden räknas. Tid för semester kunde dock alltid räknas tillgodo.

Behörighetsprövningen skulle enligt 8 § förordningen grundas på förhållandena vid ansökningstidens utgång.

När det gällde kravet på minsta tjänstgöringstid var regeringen mycket restriktiv vid prövningen och hade under en lång följd av år inte medgett något undantag från detta behörighetskrav, se regeringens beslut den 12 augusti 1999 (dnr Ku 1999/1492, 1575/Ky).

Centralstyrelsen föreslog 1999 års kyrkomöte att det i kyrkoordningen skulle föras in bestämmelser om särskilda villkor för att anställas som bl.a. kyrkoherde, vilka angavs i stort sett motsvara de gällande bestämmelserna.

Enligt Kyrkomötets beslut gäller numera enligt 34 kap. 9 § kyrkoordningen bl.a. att den är behörig att anställas som kyrkoherde som har varit anställd som präst i Svenska kyrkan i minst tre år. Av kyrkoordningens förarbeten framgår att det är den faktiska tjänstgöringstiden som avses och att semester och enstaka korttidsfrånvaro för t.ex. sjukdom eller vård av barn skall tillgodoräknas som tjänstgöringstid (CsSkr 1999:3 s. 2-407).

Till skillnad från förordningen om biskops- och prästtjänster innehåller Kyrkoordningen dock inte någon uttrycklig reglering av den tidpunkt som skall vara avgörande för vilka förhållanden som behörighetsprövningen skall grundas på. Kyrkoordningen innehåller emellertid inte heller någon bestämmelse som ger domkapitlet möjlighet att meddela villkorade beslut, vilket skulle vara nödvändigt om hänsyn skulle tas till förhållanden som inträffar senare än när domkapitlet fattar sitt beslut. Ett villkorat beslut skulle dessutom innebära att domkapitlet avhände sig den faktiska behörighetsprövningen till det organ som fattar anställningsbeslutet.

Detta medför att det bara finns två tänkbara möjligheter, antingen grundas prövningen på förhållandena vid ansökningstidens utgång eller på förhållandena vid domkapitlets prövning.

Enligt Överklagandenämndens uppfattning talar rättssäkerhetsskäl för att behörighetsprövningen grundas på i ansökningshandlingarna konstaterbara förhållanden. Detta antyder att förhållandena vid ansökningstidens utgång bör läggas till grund för behörighetsprövningen. I samma riktning pekar Kyrkoordningens förarbeten. Det framgår, som nämnts ovan, att det inte har funnits någon avsikt att ändra den ordning för behörighetsprövningen som gällde före relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Mot denna bakgrund finner nämnden att behörighetsprövningen skall grundas på förhållandena vid ansökningstidens utgång. Det sagda hindrar givetvis inte en präst som vid ansökningstidens utgång inte automatiskt uppfyller de i kyrkoordningen uppställda behörighetsvillkoren att söka en prästtjänst. Det ankommer då på sökanden att åberopa de omständigheter till grund för att domkapitlet skall kunna medge dispens från de behörighetsvillkor som felas.

När ansökningstiden till kyrkoherdetjänsten i X pastorat gick ut den 17 februari 2000, hade A tjänstgjort två år åtta månader och nio dagar som präst i Svenska kyrkan. Han uppfyller därmed inte kravet på tre års anställning som präst i Svenska kyrkan. Överklagandenämnden anser i likhet med

domkapitlet att det inte heller finns särskilda skäl att medge undantag från behörighetskravet. A:s överklagande skall därför avslås.

När det gäller domkapitlets beslut att avgörandet i behörighetsfrågan skulle tillkännages genom anslag på stiftskansliets anslagstavla, vill Överklagandenämnden framhålla följande. Ett domkapitels beslut om behörighet till anställning får, enligt 34 kap. 17 § kyrkoordningen, överklagas av den sökande som förklarats obehörig, av en medsökande såvitt avser beslut att förklara en sökande behörig och av det tillsättande organet såvitt avser beslut att förklara en sökande obehörig. Domkapitlets beslut skall, enligt 58 kap. 2 § kyrkoordningen, avfattas skriftligt och de skäl som bestämt utgången skall framgå liksom hur beslutet kan överklagas. Överklagandet skall, enligt 58 kap. 4 § andra stycket kyrkoordningen, ha kommit in till domkapitlet inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. Kyrkoordningen reglerar inte om domkapitlets beslut skall tas in protokoll eller sättas upp särskilt. Vid domkapitlets sammanträden skall protokoll föras. I 9 kap. 8 § kyrkoordningen anges att i fråga om protokollet skall bestämmelserna i 3 kap. 39-43 §§ tillämpas, varvid bestämmelserna om kyrkofullmäktig skall gälla domkapitlet. Protokollet skall, enligt 3 kap 41 § kyrkoordningen, bl.a. redovisa förslag, yrkanden och omröstningar samt vilka beslut som fattats inklusive eventuella reservationer. Kyrkoordningen innehåller inte någon regel som säger att domkapitlets beslut i en behörighetsfråga skall anslås. Inte heller framstår det som nödvändigt för att bereda de som är berättigade att klaga på beslutet möjlighet att klaga. Om domkapitlet trots allt väljer att anslå beslutet, bör enligt nämndens uppfattning grunden för ett beslut som innebär att en sökande förklaras obehörig framgå av anslaget. Något skäl att i anslaget lämna anvisning om hur beslutet överklagas finns inte.

Överklagandenämndens beslut: Överklagandenämnden avslår överklagandet.

— — —

Sökord: Behörighet att anställas som kyrkoherde.

Föredraget 2000-05-23, föredragande Lars Bjurstam, **ärendenummer** ÖN4-2000

Beslut 2/00